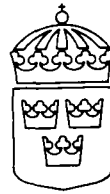

Regeringens proposition

1994/95:206

Ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av
asylsökande m.fl.

Prop.
1994/95:206

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 mars 1995

Mona Sahlin

Leif Blomberg
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Den tid under vilken Statens invandrarverk har ansvar för bistånd till utlänningar som sökt asyl och har eget boende sträcks ut till att gälla även en månad efter det att uppehållstillstånd har beviljats. För närvarande övergår ansvaret till vistelsekommunen samma dag som uppehållstillstånd beviljas.

I propositionen föreslås vidare att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. inte skall omfatta barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd - såvida de inte bor på en förläggning.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
	2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Nuvarande ordning	6
5	Invandrarverkets redovisning av omfattningen och effekterna av eget boendet för asylsökande	8
6	Behovet av åtgärder	10
7	Förlängning av den tid under vilken Invandrarverket har ansvar för asylsökande	13
8	Bistånd till barn under 18 år	14
9	Ikraftträdande och kostnadskonsekvenser	15
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:206

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 1, 8 och 11 §§ lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige enligt 3 kap. 1 § utlänningslagen (1989:529) (asylsökande),

2. har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av bestämmelserna i 2 kap. 4 a § utlänningslagen, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen (1980:620) för förmåner av motsvarande karaktär.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

8 §

Bistånd enligt 13 – 19 §§ lämnas till utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 och 2 under förutsättning att de är registrerade vid en förläggning.

Utlänningar som vistas på förläggning har rätt till bistånd även efter det att de har beviljats *permanent* uppehållstillstånd, om de inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun.

Utlänningar som vistas på förläggning har rätt till bistånd även efter det att de har beviljats uppehållstillstånd, om de inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun.

*Utlänningar som inte vistas på
förläggning har rätt till bistånd
även under en månad från den
dag de har beviljats uppehållstill-
stånd.*

11 §

Rätten till bistånd upphör

1. när uppehållstillstånd ges
utom i fall som avses i 1 § första
stycket 2 samt 8 § andra *stycket*,
eller

2. när utlänningen lämnar landet.

Rätten till bistånd upphör

1. när uppehållstillstånd ges
utom i fall som avses i 1 § första
stycket 2 samt 8 § andra *och
tredje* stycket, eller

2. när utlänningen lämnar lan-
det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

3 Ärendet och dess beredning

Mottagandet av asylsökande har varit föremål för en övergripande översyn och regler om ett reformerat mottagande trädde i kraft den 1 juli 1994. Enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. skall Statens invandrarverk liksom tidigare vara huvudman för mottagandet av asylsökande och se till att det finns tillräckligt med förläggningsplatser. Till skillnad mot tidigare har dock de asylsökande rätt till bistånd oberoende av om de vistas på en förläggning eller bor på egen hand. Invandrarverket skall svara för detta bistånd.

Socialförsäkringsutskottet uttalade i sitt betänkande (1993/94:SfU11) Mottagande av asylsökande m.fl. att det är viktigt att regeringen noga följer utvecklingen och de effekter som det egna boendet kan få i olika avseenden, inte minst vad gäller handläggningstider. Utskottet uttalade vidare att regeringen bör föreslå åtgärder om ett utökat eget boende skulle visa sig få negativa konsekvenser.

Regeringen gav den 20 oktober 1994 Invandrarverket i uppdrag att redovisa omfattningen av och de effekter som det egna boendet för asylsökande fått i olika avseenden.

Invandrarverket har lämnat en delrapport den 14 november 1994 och slutredovisning av uppdraget den 31 januari 1995. Skrivelser med synpunkter på de konsekvenser som eget boende för asylsökande får har också kommit in från bl.a. några kommuner. I huvudsak tycks det egna boendet ha fungerat väl men det har konstaterats en del problem som kan påverka mottagandet negativt när asylsökande i eget boende får uppehållstillstånd.

Invandrarverket har vidare i en skrivelse, som inkom till Kulturdepartementet i november 1994, föreslagit att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. ändras så att det framgår att lagen inte gäller barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd – såvida de inte bor på en förläggning.

I det följande lämnas förslag till ändringar i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. i syfte att komma till rätta med de redovisade problemen. Med hänsyn till att det endast är fråga om smärre förändringar har någon remissbehandling inte skett. I beredningen har dock synpunkter inhämtats av Invandrarverket och Svenska kommunförbundet.

4 Nuvarande ordning

Tidigare ordning för mottagande av asylsökande innebar att så gott som alla asylsökande först togs emot på en utredningssluss där asylutredningen genomfördes. De asylsökande vistades därefter som regel på en förläggning under den tid som deras ansökan om asyl prövades. Endast i undantagsfall, t.ex. om en asylsökande hade nära anhöriga i Sverige eller

om det fanns andra särskilda skäl, betalades bistånd till den som valde att bo utanför förläggningssystemet.

I regeringens proposition (1993/94:94) Mottagande av asylsökande m.m. föreslogs ett antal regelförändringar och andra åtgärder som skulle göra mottagandet av asylsökande och flyktingar mer flexibelt och mindre kostnadskrävande. Riksdagen beslutade i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 1993/94:SfU11, rskr. 1993/94:188). Enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl., som trädde i kraft den 1 juli 1994, har en asylsökande som inte kan ordna sitt boende själv rätt till logi på en förläggning. Om den asylsökande saknar inkomst eller andra tillgångar är bostaden på förläggningen kostnadsfri och en dagersättning lämnas för att täcka behovet av mat, kläder och annat nödvändigt. När inkvartering sker under former som inte medger att man lagar sin egen mat är även maten kostnadsfri. Dagersättningen blir då lägre.

Hel dagersättning lämnas för närvarande med 71 kronor per dag för en ensamstående asylsökande oberoende av om personen vistas på en förläggning eller bor på egen hand. Bistånd för särskilda behov (särskilt bidrag) lämnas likaså enligt samma grunder för alla asylsökande oavsett bostadsform.

Asylsökande som på egen hand ordnar sitt boende, t.ex. hos släkt eller vänner, får en bostadsersättning. För ensamstående är ersättningen 500 kronor per månad och för en familj 1 000 kronor per månad, oavsett antalet familjemedlemmar. Om en asylsökande som bott på egen hand i en kommun inte har möjlighet att fortsätta att göra det, har Invandrarverket skyldighet att erbjuda plats på en förläggning. Alla asylsökande skall av administrativa skäl vara registrerade vid en förläggning. I Stockholm, Malmö, Göteborg och Uppsala har Invandrarverket, till följd av det stora antal asylsökande som bosatt sig där, inrättat särskilda kontor för eget boende som svarar för registrering av de asylsökande och för utbetalning av bistånd. En asylsökande med eget boende som får uppehållstillstånd skrivs omgående enligt gällande ordning ut från den förläggning eller det kontor för eget boende som han eller hon är registrerad vid.

Invandrarverket skall erbjuda asylsökande någon form av sysselsättning, s.k. organiserad verksamhet, under väntetiden. Det gäller såväl asylsökande som vistas på en förläggning som asylsökande i eget boende. Den sysselsättning som erbjuds asylsökande är främst

- deltagande i svenskundervisning och orientering om det svenska samhället, studiecirklar o.dyl.,
- deltagande i det gemensamma arbetet på en förläggning, samt
- deltagande i verksamhet utanför en förläggning.

I prop. (1993/94:94) Mottagande av asylsökande m.fl. anges (s. 39) att målsättningen skall vara att alla vuxna asylsökande skall arbeta eller delta i någon form av organiserad verksamhet under en tid som motsvarar normal arbetstid, dvs. 40 timmar per vecka. I propositionen konstateras att det kan vara svårt att nå detta mål för asylsökande som inte bor på förläggning men att målsättningen ändå bör läggas fast.

Dagersättningen kan sättas ned för en asylsökande som utan giltigt skäl vägrar att delta i någon form av sysselsättning. Den som omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. har inte rätt till förmåner av motsvarande karaktär enligt socialtjänstlagen.

Enligt 11 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. upphör rätten till ekonomiskt bistånd när uppehållstillstånd ges eller när utlänningen lämnar landet. Enligt 8 § i samma lag har dock utlänningar som vistas på en förläggning rätt till bistånd även efter det att de har beviljats permanent uppehållstillstånd, om de inte har anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun.

När rätten till dagersättning och annat bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. upphör för en asylsökande i eget boende i och med att denne beviljats uppehållstillstånd, inträder i stället rätt till ekonomiskt bistånd från vistelsekommunen enligt socialtjänstlagen förutsatt att utlänningsens behov inte kan tillgodoses på annat sätt.

Även i övrigt ligger ansvaret för åtgärder för de asylsökande som beviljas uppehållstillstånd på kommunerna. Invandrarverket skall träffa överenskommelser med kommunerna om att de skall ta emot flyktingar och vissa andra utlänningar. Kommunerna får statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagandet m.m. Kommunerna får en schabloniserad ersättning för varje mottagen flykting och annan utlännings som omfattas av flyktingmottagandet. Dessutom lämnas även viss annan ersättning. Kommunerna förutsätts göra upp individuella planer för flyktingarnas introduktion i de svenska samhället. Planen skall alltid göras i samråd med flyktingen själv och i samverkan med den lokala arbetsförmedlingen.

5 Invandrarverkets redovisning av omfattningen och effekterna av eget boendet för asylsökande

Invandrarverket har den 31 januari 1995 i enlighet med regeringsuppdraget lämnat en redovisning rörande omfattningen och effekterna av eget boende för asylsökande. Verkets redovisning gäller de förhållanden som rådde den 31 december 1994. Antalet asylsökande med eget boende var då 7 200 personer, vilket motsvarar 31 procent av det totala antalet personer registrerade inom Invandrarverkets mottagningssystem. Jämfört med situationen i oktober 1994 hade andelen med eget boende ökat med sju procentenheter.

Det är enligt redovisningen särskilt ensamstående asylsökande, framförallt män, som själva har kunnat ordna sin bostad. Bland dem som har eget boende finns också familjer som främst bor hos släktingar eller vänner. Totalt 40 procent av de asylsökande som har eget boende ingår i familjer, med eller utan barn. Barn och ungdomar i eget boende är en väsentligt mindre grupp jämfört med barn och ungdomar som bor på

förläggningar. Av samtliga som bor på förläggning är andelen barn och ungdomar 33 procent vilket kan jämföras med 13 procent barn och ungdomar i eget boende. Det finns ungefär 600 barn i eget boende som är i skolpliktig ålder. Av de 267 minderåriga utan legal vårdnadshavare som vid årsskiftet var registrerade vid Invandrarverkets förläggningar hade 77 eget boende.

Av totalt 3 760 asylsökande med lagakraftvunna avvisningsbeslut som var registrerade i förläggningssystemet, fanns drygt 950 personer i eget boende, dvs. 25 procent. För flertalet av dem – ca 75 procent – gällde vid tidpunkten för Invandrarverkets redovisning att verkställighet av olika skäl inte var möjlig. Det gällde främst kosovoalbaner, etiopier och eritreaner.

Andelen asylsökande med eget boende skiljer sig mellan Invandrarverkets olika regioner. Region Öst (inklusive Stockholms län) har med sina 50 procent i eget boende den i särklass högsta andelen. Övriga regioner har ca en fjärdedel av samtliga i eget boende. Asylsökande som själva ordnar sitt boende väljer ofta att bosätta sig i storstadsområdena vilket för med sig att koncentrationen av invandrare till redan invandrantäta bostadsområden ökar. Drygt hälften, 52 procent, bor i något av storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. Relativt stora grupper finns också i större kommuner i mellansverige.

Invandrarverket konstaterar i redovisningen att det är svårt att bedöma vilka effekter det egna boende har på det kommunala flyktigmottagandet. Det är hittills relativt få av de asylsökande som har haft eget boende som har fått uppehållstillstånd och tagits emot i en kommun. Verket redovisar emellertid att de asylsökande som har haft eget boende och fått uppehållstillstånd nästan undantagslöst bosätter sig i den kommun där han eller hon har vistats som asylsökande. Mot den bakgrunden gör Invandrarverket en allmän bedömning att den s.k. Hela-Sverige-strategin kommer att vara svår att upprätthålla i framtiden.

Den organiserade verksamhet som Invandrarverket skall erbjuda asylsökande hade endast kommit i gång i ringa utsträckning vid redovisningen i november men rapporteras ha kommit igång vid årsskiftet. Verket har upphandlat organiserad verksamhet i alla kommuner med ett större antal asylsökande i eget boende och reguljär verksamhet har startat, främst i form av svenskundervisning och praktikplatser.

När det gäller levnadsförhållanden för barn och ungdomar som har eget boende har flera av Invandrarverkets regioner påtalat att man nu har en sämre överblick än tidigare eftersom boendet är så utspritt.

Erfarenheterna är blandade när det gäller om eget boendet påverkar möjligheten att få kontakt med den asylsökande för kompletteringar av asylutredning eller verkställighet av beslut om avvisning. Invandrarverket bedömer att ytterligare och mer ingående undersökningar av tillgängligheten måste göras under våren 1995 för att få en bättre bild av problemens omfattning och hur man eventuellt kan komma till rätta med dem.

Avslutningsvis aviserar Invandrarverket att verket under våren 1995 avser att göra ytterligare studier och noggrant följa utvecklingen av eget boende för asylsökande. Man kommer då att särskilt inrikta sig på effekterna på handläggningstiderna för asylärenden och på det kommunala flyktingmottagandet. Även barn och ungdomars situation i eget boende skall ingå som en del i den noggrannare kartläggningen under samma period. I den mån Invandrarverket därefter bedömer att förändringar i regelsystemet krävs, kommer detta att anmälas till regeringen i särskild ordning.

6 Behovet av åtgärder

Möjligheten för asylsökande att själva ordna sin bostad har nu funnits i drygt ett halvt år. Inledningsvis har vissa administrativa svårigheter av övergående natur rapporterats. Det har även på sina håll varit svårt att snabbt nå ut med information om vad som gäller, både till de asylsökande och omvärlden. I huvudsak tycks dock det egna boendet ha fungerat väl. Några väsentligt ökade problem vad gäller möjligheterna att genomföra asylutredningarna eller att verkställa avvisningsbeslut har hittills inte uppstått.

Statens invandrarverk har dock, som tidigare nämnts, bedömt att det egna boendet för asylsökande gör det svårt att upprätthålla den s.k. Hela-Sverige-strategin. Motsvarande synpunkter har redovisats från ett antal kommuner. De ökade möjligheterna att själv välja vistelseort under den tid asylansökan prövas innebär en risk för att koncentrationen av invandrare till redan invandratäta bostadsområden i storstadsregionerna ytterligare förstärks.

Den invandrarpolitiska kommitté (Ku 1994:11) som för närvarande på regeringens uppdrag gör en översyn av den svenska invandrarpolitiken skall enligt direktiven bl.a. analysera och överväga för- och nackdelar med Hela-Sverige-strategin. Kommittén skall även analysera drivkrafterna bakom och eventuella olägenheter med koncentrationen av invandrare till vissa kommuner samt överväga hur sådana olägenheter kan motverkas. Utredningsarbetet skall vara avslutat den 31 december 1995 och skall innehålla förslag till handlingsprogram med angivande av prioriteringar.

Regeringen bedömer att det för närvarande inte finns skäl att genomföra några mer genomgripande förändringar när det gäller eget boende för asylsökande. Regeringen kommer att överväga frågan på nytt sedan den invandrarpolitiska kommittén redovisat sina förslag.

Kommunerna har, som tidigare nämnts, avtal med Invandrarverket om att ta emot ett visst antal flyktingar och att svara för deras introduktion i det svenska samhället. För dessa flyktingar finns väl förberedda mottagandeprogram som skall leda till att flyktingen blir självförsörjande.

Hittills vunna erfarenheter visar att asylsökande som har bott på egen hand i en kommun som regel väljer att bosätta sig i samma kommun när de har fått sina uppehållstillstånd. För många kommuner har den spontana bosättningen medfört vissa svårigheter och ett antal kommuner har i skrivelser eller på annat sätt påtalat att det egna boendet och den nya lagstiftningen gör det svårare för kommunerna att planera sitt flyktingmottagande. Från en dag till en annan får kommunen ansvar för en person vars existens man kanske inte ens har känt till. En kommunboende f.d. asylsökande kan utan förvarning dyka upp på den kommunala flyktingmottagningen och begära att få ansöka om socialbidrag. I många kommuner är den ordinarie väntetiden för att få en besökstid för att söka socialbidrag 2 – 4 veckor. För kommunerna medför det olägenheter att tvingas ta emot hjälpsökande flyktingar helt utan varsel och hela flyktingmottagandet försvåras genom att det saknas tid för planering.

Konsekvenser av nu gällande ordning kan för den enskilde flyktingen vara att han eller hon inte inom rimlig tid får ekonomiskt bistånd eller hjälp att ansöka om hemutrustningslån eller annan vägledning. Det kan gälla svenskundervisning, barnomsorg, sjukvård, tandvård etc. Det har från olika håll påpekats att den enskilde flyktingen riskerar att komma i kläm och även kan fara illa under den tid som han eller hon får vänta på besökstid hos den kommunala flyktingmottagningen. Samtidigt utsätts det kommunala flyktingmottagandet för påfrestningar genom att det blir mycket svårt att planera flyktingens introduktionsprogram. Följden blir många gånger att introduktionen fördröjs och att värdefull tid går till spillo genom att köbildning till introduktionsprogrammen uppstår. För den enskilde flyktingen blir följden att en aktiv och tidig introduktionsperiod ersätts av en passiv väntetid.

De olägenheter som nuvarande ordning kan leda till bör kunna minska om asylsökande med eget boende får rätt till bistånd enligt lagen om asylsökande m.fl. under viss tid efter det att uppehållstillstånd beviljats.

Invandrarverket har som nämnts i avsnitt 3 föreslagit att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. ändras så att det framgår att lagen inte gäller barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd – såvida de inte bor på en förläggning. Bakgrunden är en dom från Kammarrätten i Jönköping där en kommun förklarats ha rätt till statlig ersättning för bistånd som kommunen lämnat med stöd av lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande till barn som fötts i Sverige av utländska medborgare med uppehållstillstånd. Motsvarande bestämmelse finns numera i 1 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Konsekvensen av denna dom skulle enligt Invandrarverket kunna bli att alla utländska barn som föds här i landet skulle få rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. fram till dess barnet beviljas uppehållstillstånd – även om barnets föräldrar sedan lång tid tillbaka varit bosatta här med gällande uppehållstillstånd och oavsett om föräldrarna tidigare vistats här som asylsökande eller inte.

Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. bör ändras så att det klart framgår att avsikten inte är att alla utländska barn som föds här i landet eller som kommer hit innan de fyllt 18 år skall ha rätt till bistånd enligt nämnda lag till dess uppehållstillstånd beviljas. Prop. 1994/95:206

Regeringens förslag: Rätten till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. för utlänningar som har eget boende sträcks ut till att gälla under en månad från den dag de har beviljats uppehållstillstånd.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts i föregående avsnitt skapas vissa problem när en kommun från en dag till en annan kan få ansvar för ett antal flyktingar som har beviljats uppehållstillstånd. Det gäller särskilt när kommunen inte får möjlighet att planera för flyktingarnas mottagande och introduktion. Väntetider uppstår och den enskilde flyktingen kan komma i kläm. Introduktionen riskerar att fördröjas. Detta kan i sin tur få negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna genom att schablonersättningen riskerar att urholkas.

För utlänningar som vistas på en förläggning och beviljas uppehållstillstånd kan kommunerna på ett helt annat sätt förbereda mottagandet och påbörja introduktionsprogrammet i direkt anslutning till att utlänningen tas emot i kommunen. Motsvarande möjligheter för kommunerna att förbereda introduktionen även för de utlänningar som redan bor i kommunen när de beviljas uppehållstillstånd bör både öka kvaliteten i mottagandet och minska de praktiska problem som många kommuner för närvarande har. Ett sätt att åstadkomma detta är att inte låta ansvaret för mottagandet gå över på kommunen i direkt anslutning till att uppehållstillstånd beviljas.

För utlänningar som vistas på förläggning kvarstår Invandrarverkets ansvar även efter det att utlänningen har beviljats uppehållstillstånd under förutsättning att de inte har anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun. Målet är att utflyttning skall ske inom sex veckor. Under budgetåret 1993/94 var den genomsnittliga tiden från uppehållstillstånd till mottagning i en kommun drygt nio veckor.

Regeringen bedömer att det finns goda skäl att sträva efter att skapa en större likhet mellan utlänningar som vistas på en förläggning när de får uppehållstillstånd och utlänningar som då har eget boende i en kommun vad gäller planeringsförutsättningar och ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Regeringen föreslår därför att den tid under vilken Invandrarverket har ansvar för en asylsökande enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. förlängs till att gälla viss tid efter det att uppehållstillstånd har beviljats även för utlänningar som har eget boende i en kommun. Denna tid kan lämpligen omfatta en månad från den dag uppehållstillstånd har beviljats. Detta förlängda ansvar för Invandrarverket att lämna bistånd bör inte förenas med något ansvar för Invandrarverket att anvisa ny bostad om utlänningen inte kan bo kvar i den bostad som han eller hon haft som asylsökande. Om utlänningen under den

aktuella perioden framför önskemål till Invandrarverket om att bosätta sig i en annan kommun än i den han eller hon bott som asylsökande bör dock verket kunna medverka till en sådan bosättning på samma sätt som verket gör när en utlänning som vistas på en förläggning beviljats uppehållstillstånd och skall bosätta sig i en kommun.

Normalt torde det emellertid bli fråga om att utlänningen kommer att bo kvar i den kommun där han eller hon haft ett eget boende som asylsökande. Invandrarverket måste så snart uppehållstillstånd beviljats underrätta den kommun där den asylsökande bor för att introduktionen i det svenska samhället skall komma i gång snarast möjligt. Om Invandrarverkets ansvar utvidgas till att gälla även under en månad efter det att uppehållstillstånd beviljats innebär detta självfallet inte något hinder för kommunerna att sätta igång svenskundervisning och andra introduktionsåtgärder under denna tid. Tvärtom är det önskvärt om kommunens introduktionsåtgärder kan komma igång under den första månaden fastän Invandrarverket alltid skall svara för det ekonomiska biståndet.

Den föreslagna förändringen skulle som nämnts göra det lättare för kommunerna att planera introduktionsprogram för flyktingarna. En annan fördel är att folkbokföring, som skall ske inom en vecka från beslutsdatum, alltid hinner göras och registreras innan ansvaret går över från Invandrarverket till mottagningskommunen. Härigenom löses också vissa praktiska problem som idag finns när det gäller sjukvård för asylsökande som beviljats uppehållstillstånd men ännu inte hunnit bli folkbokförda. Sammantaget bedöms den föreslagna förändringen kunna underlätta arbetet och planeringen för den kommunala flyktingmottagningen samtidigt som den enskilde flyktingen får ett bättre mottagande i kommunen.

Enligt 8 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. i lagens nuvarande lydelse föreligger rätt till bistånd under i paragrafen angivna förutsättningar under viss tid efter det att *permanent* uppehållstillstånd beviljats. Bistånd bör emellertid i vissa fall kunna utgå även till den som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (jfr. prop. 1994/95:179 Ändringar i utlänningslagen). Rätten till bistånd enligt 8 § andra stycket och enligt det föreslagna tredje stycket bör därför anges att gälla efter det att *uppehållstillstånd* beviljats.

8 Bistånd till barn under 18 år

Regeringens förslag: Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte bor på en förläggning skall inte ha rätt till bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m.fl., om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

Skälen för regeringens förslag: Barn som föds här i landet måste söka uppehållstillstånd om de inte blir svenska medborgare vid födelsen eller är medborgare i annat nordiskt land. Den nuvarande utformningen av 8 § lagen om mottagande kan därför få till följd att utländska barn som föds här i landet eller som kommer hit innan de fyllt 18 år kan bli berättigade till bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m.fl. till dess uppehållstillstånd beviljas. Det kan bli följden oavsett på vilken grund barnets föräldrar beviljats uppehållstillstånd och oavsett hur länge föräldrarna varit bosatta här. En sådan konsekvens av lagstiftningen har självfallet aldrig varit avsedd.

Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. bör därför ändras så att det framgår att den inte omfattar barn under 18 år som bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd – såvida de inte vistas på en förläggning.

9 Ikraftträdande och kostnadskonsekvenser

De förslagna ändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1995.

Förslaget att utlänningar som inte vistas på en förläggning när de får uppehållstillstånd skall ha rätt till ekonomiskt bistånd från Invandrarverket under en månad från tillståndsdatum innebär i och för sig vissa merkostnader för staten. Dessa merkostnader motsvarar dock de kostnader som staten har för utlänningar som vistas på förläggning och som staten före den 1 juli 1994 också hade för de asylsökande som numera ordnar eget boende i stället för att bo på förläggning. Förändringen innebär i praktiken att den tidigare ekonomiska relationen mellan stat och kommun i fråga om kostnader för flyktmottagande återställs.

Kostnaderna för asylsökande med eget boende är lägre än vid förläggningsvistelse. Andelen asylsökande med eget boende uppgår nu till mer än 30 procent av samtliga, vilket är väsentligt högre än vad som antogs vid beräkningen av anslaget för förläggningskostnader för nästa budgetår. Det är därför inte nödvändigt att anvisa ytterligare medel på anslaget. Den föreslagna ändringen som rör bistånd till barn under 18 år kan beräknas medföra viss besparing. Besparingen kommer dock sannolikt att vara av mycket ringa omfattning.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, och statsråden Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Blomberg

Regeringen beslutar proposition 1994/95:206 Ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl..